MANFRED

Poem dramatic

„*Sunt mult mai multe lucruri în cer şi pe pâmtnt Decât cuprinde mintea ta*, *Horatio*!"

SHA. KESPEARE, *HAMLET*

*Traducere de VIRGIL TEODORESCU*

ISBN 973 – 34 – 0029 – 7 ISBN 973 – 34 – 0028 – 9

PERSOANELE

MANFRED

VÂNĂTORUL DB CĂPRIOARE

ABATELE DIN SFÂNTUL MAURICIU

MANUEL

HERMAN

ZÂNA ALPILOR ARIMANES NEMESIS URSITOARE SPIRITE etc.

Acţiunea dramei se desfăşoară în Alpii Superiori, parte în castelul lui Man-fred, parte în munţi.

ACTUL

SCENA 1

*Manfred1 singur*. *Scena reprezintă o galerie gotică*. *Miezul nopţii*.

MANFRED: Voi umple lampa iar, dar nici aşa

N-o să-mi lumine pân' la urmă veghea, („Căci somnul meu, dacă-aţipesc, nu-i somn, Că gândul treaz ce pururi mă-ntârâtă şi nu-mi dă pace, inima-i o veghe iar ochii mei, dacă se-nchid cumva, „. Privesc în mine. Totuşi eu trăiesc, Am chip şi trup de om care respiră. Durerea, celor înţelepţi li-i sfetnic2, Mâhnirea e cunoaştere, şi-acei care cunosc adânc, jelesc mai aprig Fatalul adevăr. Pomul ştiinţei – Nu-i arborele vieţiP, iar ştiinţa şi împtifmp. tâmpa, lumii

Spre a le supune> minţii. Făcut-am omenirii numai bine, Aflat-am chiar şi binele-ntre oameni, Dar ce folos? Duşmani destui avut-am, Niciunul nu m-a-nfrânt, mulţi au căzut, Dar ce folos? Căci Binele şi Kăul, Virtuţi şi patimi, tot ce văd la alte Fiinţe, fost-au pentru mine doar la ploaia în deşert, din ceasu-acela Fără de seamăn. Teamă nu mi-e. Simt Că-s blestemat să nu mă-ncerce teama Şi llM zvicââirea fără de astâmpăr

A dorului sau a nădejdii, nici Vreo tainică iubire pentr-un lucru De pe pământ. Să-ncepem dar Putere Misterioasă, duhuri risipite L în universul necuprins, voi, duhuri, De mine căutate jioj) ti sJ zilel Voi

ce-mpânzaţi ammâu17] plămădite Dintr-o esenţă mai înaltă, voi, Sălăşluind pe culmile semeţe şi-n peşteri şi-n oceanul fără fund, f Vă chem cu ajutorul vrăjii scrise 7 Ce-mi dă puteri asupra voastră: Sus! \Sculaţi-vă! Veniţi!

(*O pauză.*)

Încă nu-i văd… Acum vă chem prin glasul Aceluia ce-i primul dintre voi, Prin acest semn care vă dă fiori – în virtutea nemuririi mele Vă chem: veniţi! veniţi! 4

(*O pauză.*) *

Dacă-i aşa.

Voi, duhuri din pământ şi din văzduhuri, Nu veţi scăpa: în numele puterii Cumplite ce-o stârnesc, o vrajă oarbă, şi izvorând dintr-o apusă stea, Paragină arzândă a unei lumi în prăbuşire, iad rătăcitor Prin spaţiul veşnic, cu acest blestem Necruţător ce mă apasă-n suflet şi gândul ce-l arunc din mine-afară, Eu vă supun voinţei mele: Sus!

*Se zăreşte o stea*, *nemişcată*, *la capătul întuneeo*» *ai galeriei*. *Apoi se aude un glas*, *cântând*.

ÎNTÂIUL SPIRIT5: Muritorule! Supus

Mă închin. Din noride sus Din palatul poleit şi durat de asfinţit.

— Aceste ultime cinci versuri au fost traduse de Petre Solomon, ele fiind omise în versiunea oferită de Virgil Teodorescu.

Unde-azur şi purpur ard îmbinate pe stindard, Am venit de voia mea Călărind pe-un fir de stea, Muritorule! Supus Vreau să nflii ff-f-i se „a AL DOILEA SPIRIT7" ™

Mgpt Blanc e peste munţi stăpân: L-au înălţat din vremile" cărunte" /* „Pe tron de stânci, în mantie de nouri.

Cu diademă de zăpezi pe frunte. El ţine avalanşa-n mâna sa. Peste mijloc încins de codri-adânci, Dar tunătorul bulgăr îl sloboade Doar când aude asprele-mi porunci. Şi lunecă gigantul sloi de gheaţă în fiecare zi, necontenit, Ci eu îi poruncesc când să pornească, De mine-ascultă-atunci când s-a oprit. Sunt duhu-acestui loc. Şi de mi-i vrerease-nclină culmea naltă pân' la cer în faţa mea, cutremurându-şi trupul Străpuns de peşteri. Ce vrei tu să-mi ceii? AL TKEILEA SPIRIT:

În albastru-adânc. de ape.

Lin, netulburat, Unde şarpele de mare

Zace nemişcat, Unde nimfa-n păru-i verde

Scoici şi-a împletit: Vâjâind ca vijelia vv” Vraja ţi-a sosit

Şi-a umplut de zvon palatul în corali săpat, Duhul apelor sunt. <Spune-mi

De ce m-ai chemat? AL PATRULEA SPIRIT: 5

adormită zace Pe culcuş de foc, Lacuri clocotind, de smoală.

Sar să-şi facă loc, îşi implântă rădăcina Anzii în pământ

AL ŞAPTELEA

Pe cât culmile, spre ceruri, îşi găsesc avânt, Părăsitu-mi-am ţinutul.

Vraja m-a supus, Spre a-ţi îndeplini porunca:

Spune-mi ce-ai de spus. AL CINCILEA SPIRIT:

Pe telegari de vânt gonesc

Prin vijelie salt, Taifunu-n urma mea lăsat.

De fulgere e cald, Călare pe furtuni zoresc

Peste uscat şi mări: Pluteau corăbii, dar vor fi

Fărâme până-n zori. AL ŞASELEA SPIRIT:

meu e-ascuns în întuneric, ce mă chinui cu-al luminii farmec? SPIRIT:

Pe când pământul nu era Eu cârmuit-am steaua ta: O lume proaspătă şi-n floare Cum n-a mai fost nicicând sub soare, Frumoasă şi cu falnic mers Cum n-a mai fost în univers. Dar a sunat şi ceasul când Pornit-a prin văzduh, arzând, Cometă fără drum, un ghem De-ameninţare şi blestem, Rostogolindu-se-n neştire Fără să aibă-un ţel în fire, Uxi monstru uriaş şi-aprins Rătăcitor prin necuprins. Născut sub steaua de demult, Pe tine, vierme, te ascult şi-mpins de vraja cea de sus Ţi-e dată, ţie m-am supus şi coborât-am din văzduhuri Printre aceste slabe duhuri. Copil al humei pământeşti, De ce mă chemi şi ce doreşti?

SPIRITUL:

MANFRED SPIRITUL:

CELE ŞAPTiJSPIRITE (*laolaltă*): v

„Pământ, vânt, noapte, munţi, ocean, văzduh „>

Şi steaua ta, la semnu-ţiiau venit Copil al humei, fiecare duh

Te-ntreabă-acum: ce ai de poruncit? – Uitare.

Pentru ce şi-a cui?

A tot v

Ce-i înăuntrul meu, citiţi-o colea. Hf Voi o cunoaşteţi. S-o rostesc

nu pot. J Ce-i în puterea noastră cere: robi, Domnie, sau de vrei să-mpărăţeşti Pământu-ntreg, sau la un semn al tău să ţi se-nchine tot ce ne ascultă şi ale tale fi-vor.

Nu. Uitare.

Puterea de-a uita. Nu s-ar putea, Prin taâhâcil Tvoastre-mpărăţii să-i daţi de urmă?"

Nu ne e-n putere

Şi nici în fire. Însă, poţi muri.

Şi moartea mi-o va da? „"".

Noi suntem veşnici

Şi nu ştim ce-i/uitare/. Pentru noi *Azi*, „mime", feri înseamnă clipa asta; Tu n-ai ştiut?

Vă bateţi joc. Dar viaţa Ce v-a mânat aici, v-a subjugat. Nu râdeţi de voinţa mea. Scânteia Lui Prometeu ce-a fulgerat în mine6, în duh şi-n cuget scapără prelung şi poate-ajunge până-acolo unde Ţintiţi şi voi, căci nu e mai prejos, Deşi întemniţată-n lut. Răspundeţi şi nu-mi stârniţi mânia.

Am răspuns.

Şi prin cuvântul tău din nou răspundem. Anume cum?

Dacă, aşa cum spui, Ţi-o firea deopotrivă cu a noastră. Noi ţi-am răspuns spunând că nu cunoaştem, la muritorii, moartea.

MANFRED: ÎNTÂIUL SPIRIT MANFRED:

SPIRITUL:

MANFRED:

SPIRITUL:

MANFRED: SPIRITUL:

MANFRED:

MANFRED:

SPIRITUL:

MANFRED:

SPIRITUL:

MANFRED:

V-am chemat la van, atunsi: voi nu sunteţi în stare, Sau nu vreţi sărai daţi sprijin.

Dă porunci.

Şi tot ce-avom e-al tău. Deci înainte De-a ne-alanga, tu cumpăneşte bine şi cere-ne putere, zile lungi.

(O, spirit blestemat! Ce vrei să fac

Ou zilele? Şi-aşa-s prea lungi. Piei! Du-te! Nu te pripi. Dorim să te slujim. Gândeşte-te; din toate câte-avem N-ai vrea să-ţi dăm nimic în dar?

Nimica.

Dar înainte de-a pleca, ia staţi, Să vă plivesc la faţă.7 Căci v-aud f-g, asemeni unui cântec Ce lunecă pe ape8 şi zăresc Doar cMrjulunej stele mari şi limpezi, & cRemravr TTTÎmâc-nai mult. Aş vrea 2 SĂ vă înfăţişaţi precum sunteţi inForma voasff-3 inul-câi: e unul.

GLAS UI

SPIRITUL:

„Avem înfăţişarea-acelor lucruri: \ Al căror duh şi început suntem.

Dar dacă vrei alt chip, alege şi-n el ne vom ivi.

MANFRED: \— Nu am de-ales

Căci pentru mine, pe pământ, nu sunt Nici chipuri hâde, nici frumoase. Deci, Cel mai puternic dintre voi să-şi ia înfăţişarea cea mai potrivită.

AL ŞAPTELEA SPIRIT9 (*luând înfăţişarea unei femei frumoase*):

Priveşte!

MANFRED: Doamne! Dacă-ar fi aşa!

De n-ar fi nebunie şi părere, Aş mai putea trăi ferice. Vino la pieptul meu, şi iar vom fi. (*Arătarea piere*.)

O, Doamne! Mi-e inima zdrobită.

*Manfred se prăbuşeşte, fără simţire*.

*Se aude un glas rostind* Incantaţia *ce urmează*.

Luna când va fi pe apă10, Licăriciu-n ierburi crude, Meteorul peste groapă, Năluciri de foc pe unde; Când din cer cădea-vor stele şi ţipa-vor cucuvele, Iar sub dealu-ntunecat Fi-va crângul nemişcat; Duhul meu asupra ta va pluti, te va chema.

Şi-oricât vei dormi de greu Duhu-ţi va fi treaz sub cer, Căci sunt umbre ce nu pier, Gânduri ce se-ntorc mereu: Singur, fost-ai tu vrăjit! Niciodată să nu fii, Ca-ntr-un giulgiu învelit, Strâns în norii străvezii.

Sub puterea vrăjii feci f

Ochii n-au să vadă cine A trecut, dar nevăzut Pururea voi fi cu tine, Nelipsit, ca şi-n trecut; Când ai să-ţi întorci privirea Spăimântat, vei fi uimit că nu sunt pe nicăirea, Că şi umbra ţi-a pierit, Şpaisă ştii cât

e de-ascuii să vraja-n sufletu-ţi pătrunsă.

Glasul şi versetul magic C-un blestem te-au însemnat, Duhul hăului noptatic într-un laţ te-a-nfăşurat, Parte n-au de bucurie, Glas de vânt te va opri, Nici în noaptea cea târzie Nu ţi-e dat a te-odihni, şi ai să doreşti să piară Soarele ce te-mpresoară.

Un venin am strâns din plânsu111 Mincinos şi-omorâtor, Sânge negru-am pus într-însul Dintr-al inimii izvor, Şarpele l-am smuls din zâmbet, Ghemuit ca-ntr-un desiş, De pe buze, fără preget, Ţi-am smuls farmecul furiş, şi din toate am făcut Un venin neîntrecut. V

Pe zâmbirea ta cea goală, v Pe-al minciunilor abis „Ochiul ce virtutea-nşală, Cugetul perfid şi-nchis, Pe vicleana bunătate Ce e-n inimă venin, şi pe Cain, al tău frate, Desfătări schimbate-n chin – Vei purta-n a ta fiinţă / Iadul tău de suferinţă!

Te botez, şi-acestei soarte Pururi fi-vei hărăzit, / Somn să n-ai, dar nici de moarte. Să nu fii nicicând răpit, j

Să-ţi răsară doar în faţă la un spectru de temut. Iată: vraja prinde viaţă, j

Laţul se-nfăşoară, mut!

Ţi-a pătruns în duh şi-n minte \ Greul farmec din cuvinte.

SCENA A 2-a

*Muntele Jungfrau12. Zorii zilei. Pe o stincă, Manfred, singur.13*

MANFRED: S-au risipit, deci, duhurile. Slabe, Neputincioase-s vrăjile şi leacul S-a preschimbat în chin. Nădejde n-am în niciun spirit. Toate câte-au fost

Rămân întregi în mine. Viitorul.

Până trecutul nu va fi-nghiţit.

Eu n-am să-l cercetez. Ţărână! maică!

Şi voi, zori proaspeţi! Munţi! Ce minunaţy

Sunteţi! De ce nu vă iubesc? Şi tu;

Ochi luminos, ce te deschizi de sus Asupra tuturor şi-a lumii-ntregi, Minune fără seamăn, pentru mine Zadarnic străluceşti! Abrupte stânci Pe-a căror buză stau privind în vale, Pe malul apei, brazii uriaşi Ce par mici tuf e-n ceaţa depărtării! Cu o singură mişcare sau c-un sfert, Sau numai de-aş sufla şi pieptul meu Strivit ar fi de albia stâncoasă

Şi mi-aş găsi odihna pentru veci. De ce mai şovăi? Cugetul mă-ndeamnă şi totuşi nu mă-ndur. Zăresc pândind Primejdia, şi totuşi

dau în lături. Mi se-nvârteşte capul, *a%r mimzi* Stă bjne-nfipt şi parcă simt un-atmcc care mă ţine-n loc şi-mi schimbă viaţa într-o osândă, dacă sterpul suflet Ce-l port în trupul meu se cheamă viaţă, şi viaţă e să-i fiu mormânt14. Nu-mi pasă, [Demult, de câte fac şi-am cob orât!

Pe cea din urmă treaptă a deznădejdii.15

(*Pe deasupra stâncii trece un viilturA*.

Tu, sol înaripat ce spinteci norii şi zborul ţi-l înalţi mai sus de cer, Gând bun avut-ai să te-abaţi pe-aici, Căci pradă-ar trebui să-ţi fiu şi puii să ţi-i hrănesc. Dar iată că te-avânţi Atât de sus cât ochiul nu cuprinde, Pe câtă vreme văzul tău pătrunde Văzduhu-n lung şi-n lat. Frumoasă-i lumea?

Ce mi se-arată, falnică-n mişc Me …!"

ŞI-n tot ce face.16 Noi/stăpânii ei.

Hol, jumătăţi de zei şi de pământ – *J*

Urcăm sau ne-afundăm, şi-n sânul firii, Amestecaţi cum suntem şi sărmani, Stârnim ciocniri, ba umiliţi, ba rjii» drii

Luptând între avânţujjişinevoi, ftrranrând ăâăoăftea ne culege „însă?.<, Nicî-unul nu-şi mărturiseşte, nimeni (Nu spune celuilalt nimic. Ascultă! J

(*Se aude din depărtare fluierul păstorului*.)

Un fluier ciobănesc! Firesc răsună Aicea unde tihna nu-i un basm Patriarha117, şi în văzduhul larg I se-mpleteşte viersul cu talanga Cea dulce-a turmei blânde18. O, de-aş fi Un duh ascuns al notelor frumoase, Glas viu şi adiere-armonioasă, O bucurie fără trup, născând şi-apoi pierind odată cu-acel sunet Blagoslovit ce m-a iscat!

*Din vale urcă un vânător de căprioare*.

VÂNĂTORUL: Aşa-i!

Încoace a zbughit-o căprioara

Şi sprintenă cum e, m-a întrecut. Deci, tot câştigul meu de azi, abia De-o răsplăti primejdia şi truda.

Dar cine-o fi? Din tagma mea nu pare.

Şi iată, totuşi, c-a ajuns aici

Pe creasta asta, unde nici muntenii, Afară de-ncercaţii vânători.

Nu prea se-avântă. Hainele-i sunt bune şi chipul bărbătesc; în totul pare, „] Când îl privesc de-aici, un dârz ţăran Născut să fie liber. Să m-apropii.

MANFRED (*fără a-l sanjTT & înmgi* cărunt şi gârbovit de chinuri

la brazii de colea, bătuţi de vânt, Străpunşi de ger şi jupuiţi de scoarţă. Cu creanga smulsă, trunchiul măcinat, *

Hrănit de-o rădăcină blestemată, Euină a deznădejdii, şi să fii Pe veci aşa, după ce-ai fost altfel, Cu brazde-adânci şi chipul scrijelat Do clipe, nu de ani, de ore grele-Ce se vor face veacuri lungi şi, totuşi, Să nu te stingi. Voi, piscuri îngheţate, Voi, avalanşe, gata să cădeţi

VÂNĂTORUL:

MANFRED:

VÂNĂTORUL:

MANFRED:

VÂNĂTORUL:

MANFRED:

Asupra mea la cea dintâi suflare, Zdrobiţi-mă! Mă asurziţi zburând în jurul meu 19, dar treceţi mai departe Strivind fiinţe dornice de viaţă, Crângu-nverzit, coliba sau cătunul Plugarului blajin.

Din vale, pâcla

A început să urce. Am să-i spun. De nu coboară, rătăceşte drumul Primejduindu-şi viaţa.

Văd săltând

Pe culme ceaţa. Norii de pucioasă Albi şi-nspumaţi par un ocean stârnit De iadu-adânc, cu valuri mânioase Spărgându-se de ţărmul unde zac la pulberea, puzderii, osândiţii. Mi se-nvârteşte capul.

Să-l vestesc

Cu luare-aminte. Altfel, dacă-l sperii Mi-e teamă să nu cadă. De pe-acum. Se clatină.

S-au prăbuşit toţi munţii Căscând un gol în nori şi-au zdruncinat în prăbuşire, pe-ai lor fraţi alpini, Umplând cu aşchii văile-nverzite, Smulgând din matcă râuri şi schimbând Năprasnic, apa-n bură sau silind Izvoarele să-şi afle altă cale. Şi culmea Eosenberg, îmbătrânind, Căzu din pisc.20 De ce n-am fost acolo? Prietene, ia seama. Încă-un pas şi te prăvăli. Pe Cel-de-sus, nu sta Pe muchia râpei fără fund!

Acolo

Mi-ar fi mormântul potrivit şi tihna Eu mi-aş găsi-o în adânc de munţi. Strâns la un loc, nu risipit de vânturi Pe culmile de cremeni, cum voi fi. Aruncă-te-n adânc! Adio, bolţi! Nu pentru mine v-aţi deschis. Ţarină! Primeşte-mi trupul.

*În clipa în care Manfred e gata să sară Vânătorul îl prinde*,

*împiedicându-l*.

*prăpastie*.

VÂXĂTORUL: Stai, nebune! Poate *j*

— Ţi s-a urât cu viaţa, dar oricât, /

I Nu-ntuneca aceste văi curate cu sângele tău negru. Nu te las

Şi-am să te iau cu mine. MAXFRED: Ah! Dă-mi drumul

Sunt ameţit şi munţii se-nvârtesc.

Se tot rotesc şi-abia mai văd. Dar spune-mi:

Tu cine eşti? VÂXĂTORUL: Am să-ţi răspund. Hai, vino!

Se-ngroaşă norii. Ţine-te! Aşa! v

Păşeşte ici! Na! Prinde-acum toiagul!

Agaţă-te de tufă! 'Ntinde mâna

Şi ia-mă de mijloc! Aşa! Domol.

Cred că-ntr-un ceas ajungem la colibă.

Găsim noi, n-avea grijă, vreun drumeag.

Vreo matcă de torent secată. Haide!

Cu îndrăzneala ta puteai s-ajungi

Un vânător vestit. Urmează-mi paşii.

*În vreme ce Vânătorul şi Manfred coboară cu greu stân-eile, scena ia sfârşit*.

ACTUL AL ll-l

SCENA 1

*O colibă în Alpii Bearnezi21*. *Manfred şi Vânătorul de căprioare*.

VÂNĂTORUL:

MANFRED: VÂNĂTORUL:

MANFRED: VÂNĂTORUL:

MANFRED: VÂNĂTORUL:

Nu. Mai rămâi! N-ai cum pleca. Nici trupul.

Nici mintea nu te-ajută. Mai rămâi

[În ceas sau două. Când vei fi în stare

Am să-ţi arăt eu drumul. Încotro?

Ce-ţi pasă ţie? jmrcunosc eu calea jjf

Şi călăuză nu vreau! –

După port

Şi după chip, te-arăţi de neam. Eşti, poate, Stăpân peste vreo creastă de creneluri Ce cată-n jos spre văi22. Dar care-anume o fi a ta? Eu le cunosc doar murii, Căci rareori m-abat la vreun conac Din vale, să

ciocnesc câte-un pahar cu cei de seama mea, în jurul vetrei, Prăjindu-mă la foc. Altfel, de mic Am cunoscut potecile ce duc la poarta lor. Care-i al tău?

Ce-ţi pasă?

Ei, sir! mă iartă de-ntrebare. Hai, însenineză-ţi sufletul! Ia gustă Din vinul meu! E vechi. De multe ori M-a dezmorţit, pe crestele-ngheţate, şi-acum e rândul tău. Bea, deci. Fă-mi cinstea. Stai! Nu te-atinge! Sânge-i în pahar ţ)

Ah! N-o să-l soarbă-h veci fărânai… J

Ce spui? Vorbeşti aiurea.

MANFRZED:

VÂNĂTOIRUL:

MANFRED:

VÂNĂTORUL:

MANFRED: VÂNĂTORUL:

MANFORD:

VÂNĂTORUL:

MANFRED:

Crede-mă! E sânge. Sânge de-al meu. Şuvoiul pur şi cald

Ce s-a prelins din tată-n fiu prin vine

Şi-apoi prin trupurile noastre, când f o inimă aveam, în tinereţe, „jlând ne-am iubit cum nu se cuvenea «Şi sângele-a ţâşnit. Sunt ani de-atuncea.

Dar el împurpurează încă norii

Care-mi acopăr cerul unde tu

Nu eşti, iar eu nu pot nicicând ajunge23.

Ciudate vorbe, omule! Pesemne.

Că ai pe suflet un păcat. groaza\ & Ce-ţi dă vedenii şi-ţi ia mintea, lâns», Oricare ţi-ar fi groaza şi durerea/ încrede-te în preoţii cucernici şi-aşteaptă, cu srăbdare, îndurarea. Răbdare şi răbdare! Fugi de-aici! E-o vorbă năsedcită pentru vite Nu pentru eMmpS-o predici, dacă vrei, Acelora ce-s pulbere, ca tine. Eu nu-s de seama ta.

Slăvit în veci

Să fie cerul! Nici n-aş vrea să fiu De teapa ta, de-aş fi-nvestit cu faima Lui Wilhelm Teii24. Dar oricât de cumplită Ţi-ar fi durerea, trebuie s-o-nduri, şi, zău, că n-are rost să-ţi ieşi din fire. Şi n-o-ndur, oare? Iată-mă; trăiesc". Acesta-i zbucium, nu e viaţă.

Crede:
Mulţi ani trăit-am, omule, ani mulţi
Şi îndelungi, dar care-s un nimic
Pe lângă veacurile ce m-aşteaptă.
Eternitate, spaţiu, conştiinţă!
Şi pe deasupra apriga-nsetare (
După odihna morţii. J
— Ce tot spui!
Pe chipul tău abia de se zăresc
Semnele vârstei mijlocii. Eu sunt
Mai vârstnic decât tine.
Deci, tu crezi *O* Că timpul – viaţă? Se prea poate. Totuşi.
VÂNĂTORUL: MANFRED:
VÂNĂTORUL: MANFRED:
VÂNĂTORUL: MANFRED:
VÂNĂTORUL:
În fapte-i măsurată viaţa 25. Nopţi şi zile nesfârşite eu trăi-voi Prin ce-am făcut, asemeni cu nisipul Zvârlit pe ţărm, pustiu posac şi sterp, Plesnit mereu de valuri mânioase şi-n urma lor lăsând doar stârvuri – ei, Epave, pietre, buruieni amare De spuma sării.
E nebun, sărmanul. Dar nu pot să-l las singur.
Cât aş vrea/7
Să fiu nebun! Ar fi un vis urât *1*
Ce mi s-arată ochilor.
— J
Ce vezi Sau crezi că vezi?
Pe mine şi pe tine, Ţăran din Alpi, virtuţile-ţi frumoase, Atât de simple, casa primitoare şi firea-ţi aspră, dârză şi pioasă la adăpost de gânduri necurate, şi zile calme, nopţi de somn adânc; Văd truda ta pândită de primejdii, Curată, totuşi, văd nădejdea ta în tihna bătrâneţii, şi-ţi văd groapa cu cruce, cu ghirlănzi, cu brazde verzi, şi-n epitaf citesc iubirea celor Ce te-au urmat. Aceasta văd. Şi-apoi în golul dinlăuntrul meu privesc, *2* La pârjolitu-mi suflet.
Poate-ai vrea să-ţi schimbi cu mine soarta!
Nu, ora baa.
Nu vreau să-ţi fac un rău şi nici să-mi schimb cu altul soarta. Nu. Mai pot să-ndur, Oricât îmi e de greu, îndur în viaţă Ceea ce alţii nici

măcar în vis N-ar cuteza, fără să-i soarbă somnul. Când te apleci spre chinul unui semen să fii cu suflet negru? Nu cred. Cum? E cu putinţă ca un om blajin să-şi sfârtece duşmanii?

MANFRED:

VÂNĂTORUL: MANFRED:

Nu. O, nu!

M-am răzbunat pe cei ce m-au iubit, Pe cei mai dragi i-am pedepsit. Duşmanu) / *i* Mi l-am răpus în luptă dreaptă, dar

Îmbrăţişarea mea adus-a moarte. Să te împace cerul! Şi căinţa să-ţi mântuiască sufletul. Eu, rugi Nălţa-voi pentru tine.

N-am nevoie.

M-alungă mila ta, mă duc de-aici. Plămâi cu bine! Iată bani. Primeşte-i! Niciun cuvânt! Ţi se cuvin. Mă duc. Cunosc poteca, nu mai sunt primejdii. Te rog să nu te-aţii în urma mea.

*Manfred iese*.

SCENA A 2-a2

*O vale în Alpi*. *O cădere de apă.27 Intră Manfred*.

MANFRED:

Nu-i încă-amiază. Iată, curcubeul îşi mai întinde arcul lui solari Peste torent şi miile-i de raze Se-abat, ca poleite cu argint, Pe creasta dreaptă a stâncii, podidind-o cu dâre de lumină înspumată, Asemeni unei coame de gonaci, Gonaciul Uriaş în şa cu Moartea, Cum scrie-Apocalipsa28. Şi doar eu, Doar ochii mei se-adapă la această Privelişte măreaţă. N-ar fi bine 1 Să-mpărtăşesc cu Duhu-acestui loc Măreaţa desfătare? Am să-l caut. (*Manfred ia apă în pumn şi-o risipeşte în azr*, *şoptină cuvintele magice*. După *scurt* timp *Zâna* Alpilor *se iveşte sub arcul curcubeului solar*, *întins peste torent*.)

O, duh frumos cu plete de lumini29 Şi ochi scăpărători, tu ce-ntruneşti Farmecul viu al fiicelor ţărânei în chip ceresc şi-ntr-un amestec pur.

ZÂNA ALPILOR:

Cu-obraz îmbujorat de prunc ce doarme la sânul mamei legănat, asemeni Lucirilor pe care-amurgul verii Le-aruncă pe zăpada nepătată A sloiului din pisc, împurpurare A-mbrăţişării dintre cer şi lut, înfăţişarea ta zoiască-ntrece Splendoarea-acestui curcubeu solar Ce-asuprăţise-ncovoaie. Duh frumos! Pe fruntea ta strălimpede şi calmă) Ca o oglindă a sufletului tău – Senin ce-şi dovedeşte

nemurirea-” 1 Citesc că-i vei ierta unui biet fiu \ i Al lutului, ce fost-a investit *v*

Să poată sta de vorbă, uneori, Cu-ascunselo puteri, că, folosind Cuvântul magic, te-a chemat din munte Spre a te privi o clipă.

Te cunosc.

Fiu al ţărânei, ştiu cine-ţi dădu Puterea. Te cunosc ca pe un o cu minte maro, fără de măsură în bine şi în rău, robit de soartă şi job durerii tale. M-aşteptam. \ Ce vrei cu mine? –

HANFRED: Vreau să te privesc.

Nimic mai mult. Căci ce văd pe pământ M-a-nnebunit şi-adeseori pătrund în sânul lui, la cei ce-mi ţes ursita. Dar ajutor nu aflu. Le-am cerut Ce nu-mi pot da, do-aceea nu-i mai caut.

ZÂNA ALPILOR: Dar ce-ai putut să ceri de nu-ţipot da Stăpânitorii celor nevăzute? I

MANFRED: Un dar. De ce să-l spun? Ar fi n zadar.

ZÂNA ALPILOR: De unde ştii? Rosteşte-l!

MANFRED: „De-i aşa.

Chiar de-o fi chin zadarnic, mi-e totuna. Ascultă deci. Din tinereţe încă, J Spiritul meu s-a despărţit de oameni J şi n-a privit cu ochii lor pământul, (j Căci eu alt ţel avut-am decât ei, I Mărire nu râvneam, simţeam într-altfel, Iar bucuria, ciurul, dorul meu.

Puterea, m-au înstrăinat de dânşii Până-ntr-atât că-nsufleţitu-mi trup Era desprins de suflet, iar din toate Făpturile din jurul meu, doar una… Dar despre ea vorbi-voi mai târziu. Spuneam deci că eram străin de oameni şi gândurile lor, dar bucuros De-a rătăci-n singurătăţi, pe culmea De gheaţă a munţilor pe unde păsări N-ajung să-şi facă cuib şi nicio gâză Nu s-a atins de cremeni; să m-afund într-un torent, sau să despic vârtejul Din fluvii sau oceanu-nvolburat; Aşa îmi încercam pe-atunci puterea, Sau stăm privind lunecătoarea lună30 Şi stelele pe boltă, nopţi în şir, Sau scăpărarea fulgerului până Ochii-mi orbeau, copacii desfrunziţi când vântul toamnei le-ngâna prohodul; Aşa mă desfătam, de-a pururi singur.

— Căci dacă întâlneam vreun om în calei” 1 l Urându-mă că-i seamăn, mă simţeam M) codată înjosit, la fel cu dânsul, Făcut din lut bicisnic. Kătăcindi De unul singur, izbutii s-ajung.”) V Departe, până-n tainiţele morţiiyj l şi căutând-Tr – /

În” (îesluşât în oăseleuscââeţ în cranii şi în pulberile reci,

învăţăminte cejşrju oprite

Du străşnicie. Apoi am vegheat /Nopţ Tnâu Tte spre a desprinde înţelesul Ştiinţelor din alte vremi. Astfel După-ndelung canon şi mare zbucium şi după, O-nclârjită. penitenţă Cerută de stăpânitorii-ascunşi care străbat pământul şi văzduhul şi necuprinsul locuit, treptat, Vi Văzui şi eu genunea Veşniciei. Precum făcură înainte „lfeg-il – \ Şi-ace131 co din fântână a iscat Pe Eros şi Anteros32, la Gadara33, Cum te-am iscat şi eu. Pe cât aflam1!

ZÂNA ALPILOR.

MANFRED:

ZÂNA ALPILOR: MANFRED:

ZÂNA ALPILOR: MANFRED:

Pe – iat Puterea Până-ntr-o zi când… –

Spune mai departe. O, m-am lungit la vorbă povestind Tot lucruri fără rost! Căci pe măsură Ce mă apropii de durerea mea… Dar mă abat în van. N-am pomenit Nimic de tată, mamă sau prieteni, De vreo iubită sau de vreo făptură Ce m-a legat, niciuna nu-mi părea De mine demnă. Totuşi, printre toate, A fost odată unjt-jf's… – Spune, spune.

Se-gem. uia cu mine. Ochp. Jata.

Pinj Tsi glasuili erau la fel.

DaFmai gingaşă-n toate, mlădiată

De frumuseţe. îi plăcea şi ei

Singurătatea visului şi-avea

Aceeaşi sete de-a cunoaşte taine

Ascunse, iar cu mintea-i cuprffidea întregul univers. „Căci „dăruită

Mai mult ca mine, ea putea, din milă

Să râdă sau să plângă şi ades

Se-nduioşa, întocmai ca şi mine

Când o priveam, dar n-o-ncerca mândria 7

Ce mă-ncereşti. Pe scurt ă5 ctj4 cu-sururi

Eram" lir Tei7 d-ÎP-Htfir» feFecea-n Virtaţi.

Iubind-o am ucis-o

Cu raâna tal. –!

Ilu inima-am ucis-o,)?

ZÂNA ALPILOR:

Zdrobindu-i inima ea m-a secat, Pă îndTTreptat, în preajma mea-Vărsat-am şi sânge, nu de-al ei, şi totuşi, totuşi, Sângele ei eu l-am văzut curgând Fără să-l pot opri.

Şi pentru ea.

Pentru o fiinţă dintr-o stirjj & care Nu are preţ în ochii tăi (-o" aci tinzi să te ridici până la lumea noastră, Să te-nrudeşti cu noi, cutezi s-arunci Tot ce ţi-a dat puterea cunoştinţei

MANFRED:

ZLYA ALPILOR: MANFRED:

ZI. YA ALPILOR: UAXFRED: ZLYA ALPILOR:

Dorind iar fir-a-ţi muritoare? Pitii; Fiică a Văzduhu Tutr-Dirâeeasu-acela – Dar vorbele-s prea slabe – de-ai veni să-mi vezi vegherea, somnul! Zânăj Vino! Singurătatea mea e bântuită)

Ue spaime şi de fmii34, şi scrâşnesc \ Din noapte-n zori, ca să blestem apoi Din zori şi până-n noapte. Am chemat, la pe-un balsam, zadarnic, nebunia, şi m-am luptat cu moartea, dar în luptă 8-a tras din faţă-mi apa şi-a pierit, Ce vătăma trecea pe lângă mine Fără să-mi facă rău, iar mâna rece A unui demon crâncen, mă ţinea De-un fir de păr ce nu plesnea. În vis îl-am cufundat apoi şi-n fantazie şi-n adâncimea sufletului meu, Odinioară mai bogat ca Cresus35; însă talazul m-a târât din nou „*Hn* nepătrunsu-abis al cugetării. / M-amestecai cu lumea, căutând 1 lltoreapeste-Joţi dar nicăireaj AT-ănâela THe-eă7 şi vreau să aflu unde Sc-ascunde. Căci ştiinţa, arta mea, Ce cucerite-au fost cu-ndelungată şi supraomenească încordare, \Tu-mi vin în ajutor, trăiesc cu chinul, şi sunt sortit de-a pururi să trăiesc38. Poate-s în stare să te-ajut.

De-ai vrea

Ar trebui să chemi, prin vrajă, morţii, Sau să mă duci la ei. Oricum ar fi, Cu orice preţ, oricând, sunt gata. Chinul, / Oricât de mare-ar fi, e cel din urmă.) Nu stă-n puterea mea. Dar dacă juri l-ai să-mi asculţi porunca fără murmur, Voi izbuti să-ţi împlinesc dorinţa. i\Tu, n-am să jur. De cine vrei s-ascult? De duhuri ce se pleacă înainte-mi? S-aufiu jieci sclav la robi. Nicicând! *k*

Ta seama.

Gândeşte-te mai bine. ATu găseşti 2*Timic mai bun de spus?

31AXFRED: ZÂXV ALPILOR:

MAXFRKD:

Am spus.
Ajunge! Daci pot să plec, să-mi văd de drum?
Da. Du-te!
(*Zina se face nevăzută*. *Manfred rămâne singur*.)
Îi suntem la bunul plac al vremii, toţi, /: Şi-al temerilor noastre. Pe furiş J
Vin zilele şi po „furiş ne lasă.
Iar noi trăim, urându-no viaţă i
Şi, totuşi, îngrozindu-ne de moarte)
Trăim mereu sub jugul blestemat
Care ne-apasă inima, ce luptă* Sau se-ntristează, bate cu grăbire împungă de dureri şi bucurii
Care sfârşeşc în chin şi-n istovire.
Ki lin ce-a fost. sau ce va fi, căci nu e în viaţă niciun azi, în rare clipe.
Puţine că abia le ţinem minte. /Sufletu-ar vrea să moară, dar şi-atunci) I El dă napoi, ca şi cum s-ar feri /
I s-a între iarna-n râu, deşi fiorul (
l Durează-o clipă numai. Din ce ştiu *J* MJN mijloc mi-a rămas: să chem eu morţii/1
Şi să-i întreb ce-ascunde taina asta *J*
Soţimântătoare. Chiar de mi-ar răspunde:
„Mormântul tău m-aş torao. Dj, Ea»... însă, „Nu-mi dau răspuns? Cum, oare? Dar Profetu137
Nu i-a răspuns, din groapă, Vrăjitoarei
Din Endor38? Şi Fecioarei din Bizan (39.
Cu duhul treaz, nu i-a fost smuls răspunsul
Monarhul Spartei40, şi prin gura oi
Nu şi-a aflat ursita? Ucisese.
Fără să ştie, singura fiinţă
Pe care o iubise şi-a murit
Noispăşit, deşi chemase-n sprijin
Pe Joa Phixianul" şi-n Figalia42
Pusese vrăjitori arcadieni
Sau să silească umbra mâniată
Să-l ierte, sau să-i spună în ce zi
A hotărât să se răzbune. Umbra

I-a dat răspuns prin vorbe încâlcite.

Dir vorba-i s-a-mplinit. n De n-aş fi fost

Trăia încă şi-acum fiinţa scumpă şi da" că HrO.iubeam, iubita mea / Aonai fi fost frumoasă şi ferice şi fericire răspândea în juru-i. Acum ce e? O jertfă-i. vinei mele.

La care nu-ncfraznesc să mă gândesc.

Sau nu-i nimic. O, în curând striga-voi.

Şi nu în van. În clipa asta, însă.

Mă înspăimânt de îndrăzneala mea…

Eu, care până-acuma niciodată

Nu m-am temut să chem un spirit blând

Sau răzvrătit, mă iată-acum că tremur

Şi simt în pieptu-mi [flori de gheaţă. Totuşi.

Voi îndrăzni, deşi mă tem, în ciuda

Acestei slabe firi. Coboară noaptea.

*Iese*.

S C E N A A 3-a

*Cuhnea muntelui Jungfrau*. *Intră India ursitoare*.

ÎNTÂIA URSITOARE:

Răsare luna iar, rotundă, albă, şi-n orice noapte noi venim aici,.; în locu-acesta necălcat de oameni43.

Fără a lăsa o urmă pe omăt. /. Căci peste-acest ocean sticlos, de gheaţă.

Plutim în zbor şi-abia dacă-i atingem

Tăioasele talazuri, ca o spumă De valuri răscolite din adânc şi împietrite-apoi, într-un vârtej De-a pururi mort, iar piscul până-n cer Podoabă a unui vechi cutremur, unde Fac norii-n drumul. lor popas, e locul Petrecerilor noastre şi-al vegherii. Aici mi-aştept surorile spre a merge Spre Arimanes44, în palatul lui Căci e serbare mare-n noaptea asta… Ciudat că n-au venit.

…*Se aude cineva dntând*, *departe*.

GLASUL: TTzurpatoru-nfrânt45

Zăcea de toţi uitat în hrubă, subt pământ.

Kăpus şi ferecat.

Dar iată că-l trezesc.

Din temniţă îl scap.

Oştire-i dăruiesc.

Şi iarăşi e satrap.

Plăţi-vă cu fuga şi chinu-i cumplit.

Cu râuri de sânge şi-un neam nimicit. AL DOILEA GLAS (*de departe*);

Plutea corabia, zbura în larg
Dar eu i-am smuls şi pânze şi catarg;
Carena ei semeaţă, puntea spartă.
Nu-i nimeni să-şi jelească trista soartă.
Pe unul doar l-am luat de păr, pe sus.
Pe unul vrednic să mi-l fac supus.
Nemernic pe uscat, pirat pe mare46.
Şi l-am scăpat să-mi fie-n măceluri desfătare. ÎNTÂIA URSITOARE (*răspunzând*):

Cetatea-i tăcută.
Jelită de zori.
Asupra ei, Ciuma
Coboară din nori.
Zac mii de pe-acuma V
Şi mii vor fi-n groapă.
Cei teferi prin fugă
Gândi-vor că scapă.
Dar molima-n cale
Va. şti să-i ajungă.
Durere şi jale
Şi temerea sorţii învăluie ţara.
Ferice de morţii47 „7;
Ce nu văd din moartei
Prăpădul şi pară
Aduse-ntr-o noapte!
De veacuri prăpădul acesta îl fac.: … Şi n-o seamă satur în veac.

*Intră a doua şi a treia ursitoare.*

A DOUA ŞI A TREIA URSITOARE:

Pe vieţi suntem stăpâne noi şi-n drum morminte răspândim. Căci dăm, doar pentru a lua napoi, Duh robilor ce-i stăpânim.

ÎXTÂIA URSITOARE:

Bine-ai venit! Nemesis48 unde-i?

A DOUA URSITOARE:

Poate

Că-i după treburi. Nu ştiu. Căci şi eu Abia răzbeam să dau din mâini.

A TREIA URSITOARE:

Soseşte.

*Intră Nemesis*.

ÎXTÂIA URSITOARE:

Pe unde-ai fost? Ah, tare-ncet umblaţi!

De ce-aţi întârziat în noaptea asta? NEMESIS: Multe-am avut pe cap: am dres, întâi.

Un şir de tronuri sparte49, după care Am cununat netoţi, restaurând Un şir de dinastii, apoi pe unii l-am pus să se răzbune pe vrăjmaşi 50, Pe alţii i-am împins să se căiască, Din înţelepţi făcui nebuni, din proşti Făcui profeţi, spre a stăpâni mulţimea cu noi minciuni, căci cele vechi pice Mulţimea începuse să gândească / Pe regi să-i pună pe cântar51, ba chiar [Să murmure despre-acel fruct oprit J Allibertăşti. S-o pornim la drum. Urcaţi pe nori, căci e târzie ora.

*Ies*.

SCENA A 4-a

*Palatul lui Arimanes*. *Arimanes şade pe imnul său*, *un glob de foc*, *înconjurai de duhuri*. *„J*

IMNUL DUHURILOR:

Prinţ peste aer şi pământ! Salut! \ Pe nori şi ape calci şi-n mâna ta ssneau, îi.

Ţii sceptrul elementelor ce-n haos, La-nalta ta poruncă, se zdrobesc.52 Respiri, şi uraganul mişcă marea, Vorbeşti, şi norii îţi răspund, tunând, Priveşti, şi raza soarelui se-ascunde. Clinteşti un deget, lumea sare-n ţăndări, Păşeşti, şi-atunci vulcanii izbucnesc; Ciuma ţi-e umbră, şi-ţi vestesc cărarea Cometele aprinse prin văzduh, Jilânja ta. preschimbă-n scrum planete, Războiul îţi aduce jertfe noi şi Moartea-ţi dă tribut, a ta e viaţa cu tot noianul de dureri şi-a ta Suflarea-n toate câte sunt pe lume! i

*Intră Nemesis şi cele trei ursitoare*.

LXTIIA URSITOARE:

Slavă lui Arimanes! Pe pământ Puterea-i creşte. Bunele-mi surori I-au împlinit porunca, eu, de-asemeni.

A DOUA URSITOARE:

Slavă lui Arimanes! Ne-nchinăm în faţa lui, noi ce zdrobim mulţimea.

A TREIA URSITOARE:

Slavă lui Arimanes! Aşteptăm Un singur semn.

XEilESIS: Monarh peste monarhi!

Îţi suntem roabe şi-i a noastră-aproape întreaga lume cu ce mişcă-n ea, Dar pentru a ne spori mai mult puterea, Sporind-o şi pe-a ta, se core-a fi Mereu cu ochii-n patru. Noi plinit-am Porunca ta, întocmai. *Intră Manfred*.

UN SPIRIT: Cine-o fi?

Un muritor! O, biet nesocotit, Te pleacă şi te-nchină!

AL DOILEA SPIRIT:

Îl cunosc.

E-un vrăjitor grozav, de iscusit şi de-ndrăzneţ. J

MANFRED:

NEMESIS:

MANFEED: NEMESIS:

ARIMANES: NEMESIS:

MANFRED:

Nu-ţi lăsa carnea

S-o roadă viermii, Scoală-te, vino plutind pe sus, Te cheamă-acela ce te-a răpus, *j*

*Fantasma Astraleei urcă*, *rămânând în mijloc*.

Cum? Moartă cu obraji ca doi bujori? O, nu! Sunt veştejiţi şi nefireşti la şi rugina ce-o aruncă toamna Pe frunza moartă. Doamne! Pentru ceH Mi-e groază să mă uit la Astarteea? / Nu-i pot vorbi! O rog să-mi spună cai Dacă mă iartă sau mă dă pierzării. J Pe puterea ce-i în stare să te-ntoarcă din mormânt, Dă răspuns la întrebare, Tălmăceşte-ne-al tău gând! Tăcând, ea mi-a răspuns cu prisosinţă. Mai mult nu pot. Stăj>în peste văzduh, Doar tu o poţi sili să ne vorbească! Duh răzvrătit, ascultă de-acest sceptru! Zadarnic. E supusă altor vrăji. Nu-i sub puterea noastră. N-avem cum să-ţi ajutăm.

Ascultă-mă – Astarteea! Iubita mea, vorbeşte-mi! Ciiia cumplit j\în îndurat şi-ndur, priveşte-mi ciiâpul! Vezi, suferinţa i-a schimbat mai mult Decât, poal tău, mormântul. M-ai iubit Prea mult, cum te-am iubit şi eu, dar chintal Noi nu eram făcuţi să-l împărţim; Deşi: – i păcat de moarte să iubeşti cu patimă, aşa cum noi iubit-am, Să-mi spui că azi

nu mă «urăşti, că-ndur Pentru amândoi pedeapsa şi că tu, Vei fi-mpăcată, spune-mi c-am să mor.

Căni un hJpst-Tg-njwfefcfefif JTTHF *J*

Tegat de-oviaţă care mă-nspăiimntă *S* în viitor ca şi-n trecut. Odihna îmi e străină, nu ştiu c-o să cer şi nici ce caut; sufletul mi-e plin De tine, şi-aş dori să mai aud o dată, înainte de-a pieri.

FANTOMA

MANFRED FANTOMA

MANFRED FANTOMA

MANFRED FANTOMA

MANFRED FANTOMA

Ca pe un cântec glasul tău. Vorbeşte-mi! Adesea te-am chemat în miez de noapte Stârnind din cuiburi jnsări şi trezind Din văgăună lupii, i-am strigat Zadarnic prin sălbaticele peşteri, Răspunsu-mi-au ecouri lmigi, şi duhuri şi oameni chiar, dar tu rămas-ai mută. Vorbeşte-mi! Am vegheat mai îndelung la stelele şi-n van te-am căutat Până-n străfundul cerului. Vorbeşte-mi! → Am. răscolit pământul, nicăieri /

Nu ţi-am aflat pereche. Ah! Vorbeşte-mi! / Priveşte, chiar şi demonii din jur /

Îmi plâng de milă. Nu mă tem de ei, /

Ci doar la tine mă gândesc. Vorbeşte-mi! De-aş şti că e prăpăd în glasul tău j

Eu tot aş vrea să-l mai aud. J

ASTARTEEI:

O, Manfred!

E glasul tău! îl recunosc! Vorbeşte-mi!

ASTARTEEI:

De mâine, Manfred, chinul pământesQ1 Ţi se sfârşeşte pe deplin. Adio! f „>”.

Stai! încă-o vorbă. MaHertat? – *

ASTARTEEI:

Adio!

Te voi mai întâlni?

ASTARTEEI:

j Adio!

’81 Spune-mi (

Mă ierţi, mă mai iubeşti?!

ASTARTEEI: „*J*

Manfred!

*Fantoma Astarteei dispare*.

NEMESIS:

UN SPIRIT:

ALT SPIRIT:

Pierit-a!

Şi nu se mai întoarce. Dar ce-a spus. Se va-mplini. În lumea ta coboară. S-a prăbuşit. Se zbate. Vezi ce-nseamnă să fiţi un muritor şi să cutezi Spre iiemurire?

Totuşi nu se lasă în voia suferinţei. De-ar fi fost

Din tagma noastră nu-i găseai pereche! NEMESIS: Mai ai de pus şi alte întrebări înaltului stăpân, sau poate nouă

Ce-i suntem robi?

MANFRED: Niciuna.

NEMESIS: Aşadar:

Dram bun şi pe curând. MANFRED: Deci te mai văd!

Dar unde? Pe pământ? Oriunde-o fi

Eu îţi rămân îndatorat. Adio!

*Manfred iese*.

ACTUL ALIH-lea55

SCENA 1

*O sală în castelul lui Manfrcă*. *Manfred şi Herman*.

Cât este ceasul?

Pân' la asfinţit

Lipseşte unul şi, pe cât se-arată, Va fi măreţ amurgul.

Spune-mi: oare.

* în turnul vechi sunt rânduite toate Precum am dat poruncă?

Da, stăpâne.

Adus-am cheia şi caseta.

Bine, Am isprăvit.

*Herman iese*.

MANFRED (*singur*): Ciudat! Sunt liniştit

Cum n-am fost niciodată pân-acuni De-a lungul vieţii mele zbuciumate. De n-aş şti bine că iifşfia, O

Dintre atâtea vanităţi ji-arte / îl

MANFRED: HERMAN:

MANFRED:

HERMAN: MANFRED:

Dintre atâtea vanităţi ji-E cel mai van cuvânt – care-a-nşelat Cândva urechea, m-aş încumeta să cred acum că marele secret, Taina de-a face aur, „s-a aflat şi zace-n mine. O să-mi treacă iute. Dar cel puţin o dată-am cunoscut şi eu ce-i pacea, şi gândirea mea S-a avântat spre alte culmi. De-aceea

HERMAN:

ABATELE: MANFRED:

ABATELE: MANFRED:

ABATELE:

MANFRED: ABATELE:

MANFRED: ABATELE:

MANFRED: 38

Voi însemna în catastif că tihna Nu-i vorbă goală. Cine este-acolo?

*Herraan intră din nou*.

Eu. sunt, stăpâne. Roagă să-l primiţi Abatele din Sfântul Mauriciu56.

*Intră Abatele*.

Vă ocrotească cerul, conte Manfred. Îţi mulţumesc, preasfinte, c-ai venit între aceste ziduri. Pentru mine E-o mare cinste.

Fie precum spui!

Dar aş dori să stăm de vorbă singuri. Prea bine. Du-te, Herman. Ce doreşti, Cuvioşia-ta?

*Herman iese*.

Îţi cer iertare.

Dar vârsta, sârguinţa mea şi rangul şi ghidul bun şi faptul că suntem De-atâta timp vecini m-au îndemnat să-mi iau îngăduinţa de-a veni să te vestesc că vorbe prea ciudate Seraiul pe seama ta. Un nume nobil şi cu pecete veche se cuvine să treacă neştirbit din veac în veac. Vorbeşte-mi nesfiit. Te-ascult.

Se spune

Că ai o seamă de-ndeletniciri Oprite firii omeneşti, că-ţi cauţi, Prin văgăuni întunecate, sfetnici Printre acele duhuri necurate Ce umblă-n valea morţii.57 Se mai spune”) Că prea Trar stafeu semenii la sfat şi că însingurarea ta ar fi fu de călugăr, dac-ar fi sfinţită.

Şi cine-o spune?

Cuvioşii fraţi.

Ţăranii spăimântaţi şi chiar vasalii care privesc la tine cu ochi răi. Primejduită îţi e viaţa. *y*… Ia-o!

ABATELE:

MANFRED:

ABATELE:

MANFRED:

ABATELE:

TVin să te mântuiesc, nu să te pierd. ¥ Nu-ţi iscodesc în suflet, dar de-o fi Adevărat, maleste încă vreme] De milă şi căinţă. Aşadar, ia să primeşti cereasca izbăvire, împacă-te întâi cu noi.

Aud.

Şi-acesta mi-e răspunsul: pentru tot Ce-a fost sau este încă, eu răspund. În faţa Celui-drept, şi n-am s-aleg la soi un murito TTA – rii-ificăleat Canoanele-Bisericii? Atunci" S-o dovediţi şi-am să-mi primesc pedeapsa. O, fiul meu! Nu-i vorbă de pedeapsă Ci de căinţă şi iertate: tu, Tu singur hotărăşti, iar cât priveşte Iertarea ta, slujind pe Cel-de-sus, Sunt împuternicit să netezesc Cărarea păcătosului, oricând, Către nădejde şi curate gânduri. Pedeapsa o las cerului. Căci Domnul Grăit-a: „Răzbunarea este-a mea!" 61 Eu, robul lui umil, nu fac decât, Cutremurat, să-i amintesc cuvântul. Bătrâne! Mei puterea celor sfinţi, Nici vraja rugii, nici izbăvitoarea Durere-a pocăinţei, niciun chin Din câte sunt, nimic nu poate-ntrece Tortura unei deznădejdi adânci, Căinţă fără teamă „de gedeapsă, Dar „de ajuns „ea singură sa schimbe Tot ceru-n iad, 61 iar dintr-un suflet liber Care-şi cunoaşte faptele, nimic Nu poate să alunge nedreptatea, PLtcatul, suferinţa, căci se-ntorc… –.<, Răzbunăţoare-a-upră-i; Şuâijgdfiaipfo Mai mare pentr-un suflet vinovat Decât pedeapsa ce şi-o dă el singur în urma dreptei judecăţir* 4

…" Prea bine.

Dar toate trec-şi-n urma lor veni-va Nădejdea luminoasă ce-ţi îndreaptă Privirea către Cel care ne iartă

MANFRED:

ABATELE:

MANFRED: ABATELE:

MANFRED:

ABATELE:

MANFRED:

Greşelile, oricât de grele-ar fi, Când ne căim în suflet, şi căinţa Este-nceputul ispăşirii. Deci: Mărturiseşte-ţi gându-ntreg şi-apoi ţ Biserica îţi va deschide calea

I Iertării şi a milei.

— Când, în Roma…

Al şaselea-mpărat era pe moarte, Rănindu-se el singur spre a nu fi Ucis, cum hotărâse un Senat Care-i fusese sclav, un suliţaş, împins de milă, vru să-i lege rana cu roba-mpurpurată, însă el, Romanul muribund, l-a dat în lături Spunându-i, cu un licăr de mândrie în ochii-aproape stinşi: „E prea târziu! Aceasta ţi-e credinţa?” 62

Nu ştiu, zău, Ce vrei să spui!

Răspund ca şi romanul: „E prea târziu!”

Nicicând nu-i prea târziu S-aduci în suflet pacea, să-ţi împaci, Cu cerul, duhul. Nu mai speri nimic? Dar chiar şi cei ce şi-au pierdut nădejdea în Cel-de-sus „îşi făuresc nădejdi, Jos, pe pământ, prinzându-se de-un pai la înecaţii.

Da. Şi eu, părinte, Mi-am făurit himere pe pământ şi-n tinereţe gânduri mari. Visam! Din mintea mealsă fac făelia-aprinsă! \ Pentru omenire, să mă nalt mereu, CKâăr dacă-n pisc mă aştepta căderea, Căci eu aş fi căzut ca un şuvoi Sărind, din culme-n culme, până-n fundul Abisului spumegător, zvârlind Fâşii de spumă, preschimbate apoi în nori de ploaie, sus, pe cer, strivit, Dar nu înfrânt. Aşa gândeam cândva. M-am îi.:

ABATELE: MANFRED:

ABATELE:

MANFRED:

I înşelat.

De ce?

N-am izbutit

Să-mi pun frâu firii mele: căci de vrei”] Să stăpâneşti şi, peste cei mărunţi, / S-ajungi puternic, trebuie să fii. Sums, linguşitor şi-ngenuncheat-jwf” k; Să nu scapi un prilej, să iscodeşti, Să fii minciună, vie, şi n-am vrut \ Să intru-n turmă, chiar dacă-aş fi fost, Peste-un haitic de lupi, cârmaci. Nu. Leul \ Iubeşte-nsingurarea. Eu, la fel.)

De ce să fugi de oameni?

Firea mea.

Deşi nu-i rea, s-a-mpotrivit vieţii. Eu n-am râvnit să zămislesc pustia, Ci vrut-am s-o găsesc, ca şi suflarea Simunului, încinsă, ce s-abate Pe-ntinsurile sterpe, de nisip, Fără-a-ntâlni în cale-i nicio tufă, Săltând peste sălbaticele dune Fără vreun ţel, dar gata să ucidă Drumeţul rătăcit; de-a lungul vieţii Aşa am fost, şi-am întâlnit în drum Făpturi ce nu mai sunt.

Vai! Vai! încep

Să mă-ndoiesc că aş avea putere să te ajut. Eşti totuşi mult prea tânăr ia să nu-ncerc.

Priveşte ici. Sunt oameni – Bătrâni de tineri, oameni care mor De timpuriu, dar nu pierind năprasnic în bătălii, ci unii în dest au, Alţii-nvăţând sau, alţii, frânţi de trudă, Mor istoviţi, răpuşi de boală unii, Alţii nebuni sau, alţii, de pe urma… Uscatei lor sau fărâmatei inimi; 63 Căci boala asta tainică ucide".

Mai mulţi decât sunt scrişi în Cartea Sorţii, Mereu schimbându-şi numele şi chipul. Priveşte-mă. Eu am sorbit adânc Din fiecare-n parte, când doar una Din câte ţi le-nşir, ar fi destul să te omoare. Deci să nu te miri că sunt cum sunt, ci miră-te c-am fost şi că mai sunt pe lume.

ABATELE: Totuşi, totuşi.

Ascultă-mă…

HANFRED: Bătrâne! Te respect.

Cinstesc veşmântul cuvios şi vârsta şi gândul tău pios, dar e-n zadar. Deci nu din proastă creştere ci numai Dorind să te scutesc de neplăceri Pun capăt vorbei. Aşadar: adio!

*Manfred iese*…"

ABATELE: Ignobil om puteai să fii! Puterea64

De care dă dovadă-ar fi urzit o ţesătură de-nsuşiri alese v-De-ar fi avut măsură. Dar aşa şi

E-un haos nebunesclumini şi umbre, Duh şi ţărână, patimi şi gândiri J

„Neprihănite, învrăjbite toate, şi-nvălmăşite-n luptă, aţâţate Sau adormite. E sortit pieirii. SUfliuşi. vreau să-l mântui. Am să-ncere încă o dată: oameni de-acest soi Nu trebuie să piară. Sunt dator şi se cuvine să înfrunt orice Pentru a-l salva. Cu luare-aminte, deci, îl voi urma şi-mi

voi atinge ţinta.

*Abatele iese*.

SCENA A 2-ar fi.)

*Altă încăpere*. *Manfred şi Herman*.

HERJIAN:

MANFRED:

Mă-nfăţişez, stăpâne, la poruncă. Se înserează. Soarele coboară. Aşa? Vreau să-l privesc.

*Manfred se apropie de fereastră*.

1 Disc lucitor!

Zeu al naturii fragedenli-al ginţii De oameni tari, acei copii giganţi De îngeri zămisliţi63 şi de făpturi

Mai chipeşe ca ei, ce-au prăvălit Din cer, pe veci, rătăcitoare duhuri; Disc lucitor, ce fost-ai adorat când pentru oameni mai erai o taină, Tu, ce-ai vestit întâi pe Atotputernie, şi-ai bucurat, pe culmile înalte, Păstorii din Caldeea66, preamărit De ei în imnuri, zeu al vieţii, sol Al Celui nevăzut şi pururi umbră A firii lui, neîntinată stea, Tu care mişti mulţimi de constelaţii, Dai viaţă-acestei glii şi redeştepţi, Cu raza ta, culori şi inimi, rege Al climelor, stăpân peste-anotimpuri şi-a tot ce-n ele mişcă, noi suntem, Oriunde-am fi, o ţandăra din tine la suflet şi la chip, căci tu răsai, Te nalţi pe cer şi-apoi în slăvi. Adio! Eu nu te-oi mai vedea. Asupra ta Privirea mea a rătăcit, vrăjită, întâia oară; ţie îţi închin Privirea mea din urmă, căci nicicând De-acum încolo nu-ţi vei revărsa Văpăile asupra altcuiva Mai blestemat să-ndure harul vieţii. Apune. îl urmez.

*Manfred iese*.

S C E N A A 3-a

*Munţii*. *Castelul lui Manfred*, *la oarecare depărtare*.

*O terasă în ţaţa unui turn*. *Amurg*.

*Herman*, *Manuel şi alţi slujitori de-ai lui Manfred*.

HERMAN:

Noapte de noapte, singur, ani de zile
A stat de veghe-n turnul vechi.67 Ciudat.
Ades am fost şi eu. Privind în jur îţi e eu neputinţă să ghiceşti
La ce anume cugeta stăpânul în timpul veghii lui. Fără-ndoială.
Că trebuie să fie undeva
O încăpere tainică. Mi-aş da Pe ultimii trei ani simbria toată S-o

iscodesc.

MANUEL: – „" – Ar fi primejdios. Fii mulţumit cu ce-ai aflat.

HERMAN: Dar tu.

Mai înţelept şi mai bătrân ca mine, De bună seamă ştii mai multe. Spune-mi De când eşti în castel?

MANUEL: Sunt ani de-atunci.

Contele Manfred nu era pe lume. Eu i-am slujit părintele. Feciorul Nu-i seamănă deloc.

HEBMAN: So-ntâmplă-adesea.

Nu-i seamănă, la ce?

MANUEL: „O, nu la chip

Şi-nfăţişare, ci mai mult la fire şi-apucături. Contele Sigismund Era ci mândru, dar deschis şi vesel; Chefliu, dar şi viteaz. Nu sta-ngropat Până la gât în cărţi şi nu făcea Din noapte-o veghe tniuk a, ci-ades Prilej de veselie; nu umbla Prin codrii-adânci ca lupul; nu fugea! De oameni şi de viaţă. J

HERMAN: Dragă, doamne!

Ce vremuri fericite. Bine-ar fi Să se întoarcă între-acesto ziduri Căzute în uitare.

MANUEL: Casa asta

Ar trebui să-şi se Mmbe-ntâi stăpânul. O, câte n-am văzut, ce ciudăţenii, Sub zidurile astea!

HERMAN: Hai, înşiră – Fii om de treabă – câteva din ele, Şi-o să ne treacă timpul mai uşor. Parcă spuneai de nişte întâmplări care s-au petrecut pe-aici, pe-aproape.

MANUEL: Da, da. Ce noapte-a fost! îmi amintesc

Că tot amurg era ca şi acuma, Pe piscul Eiger68 norul stacojiu Parcă-i acelaşi, răbufnea şi-atunci la şi acuma vântul, şi-ncepuse

Să se ridice luna, iar pe culmi

Prinsese luciu neaua. Ca şi-acuma

Contele Manfred se-ndeletnicea

Cu nu ştiu ce în turn, dar însoţit – De singura fiinţă ce părea

Să-i fie dragă, singuru-i tovarăş

De rătăciri şi veghi, de-acelaşi sânge.

Domniţa Astarteea… Dar tăcere!

Cine-i acolo?

*Intra Abalele*

ABATELE: Unde vi-i stăpânul?

HERMAN: În turnul vechi.

ABATELE: Vreau să-i vorbesc.

MANUEL: Zadarnic E-nchis doar el cu sine. Nu-ndrăznim să-l stingherim.

ABATELE: De-o fi vreun păcat, Să cadă-asupra mea. Cu orice preţ Eu trebuie să-l văd.

HERMAN: L-aţi mai văzut în seara asta.

ABATELE: Herman! Poruncesc să baţi în uşă şi să-i dai de ştire că sunt aici.

HERMAN: Nu. Nu-ndrăznesc.

ABATELE: Atunci Am să-l vestesc eu însumi.

MANUEL: Cuvioase, Opreşte-te!

ABATELE: De ce?

MANUEL: De-ai vrea s-asculţi Ai înţelege pentru ce. *Ies*.

SC EH A A 4-a69 *Interiorul turnului*.

MANFRED (*singur*): Au răsărit pe boltă stele, luna Plutește peste munţii albi de nea. Ce minunat! mai zăbovesc puţin

Să-mi satur ochii. Am iubit mai mult la omenescul chip obrazul nopţii. Şi-n umbra-i înstelată ce-ascundea o frumuseţe tainică, deprins-am Un grai al altei lumi. Îmi amintesc Că-n tinereţea mea, când rătăceam Prin lumea largă, tot aşa, într-o noapte, Eram în Coliseu, 70 printre atâtea Kelicve fără preţ ce dovedeau Puterea Komei vechi. Peste arcade Plesnite şi-ntindeau copacii mari Frunzişul, ca un râu de întuneric în miez-albastru-al nopţii şi luceau, Printre paragini stelele, lătra Prelung, zăvodul, dincolo de Tibru, şi în palatul unde altă dată t

Cezarul îşi avea cămin, ţipa A moarte cucuveaua, se-auzeau Frânturi din cântul străjilor de noapte, Aduse de departe şi pierind Odată cu-adierea; chiparoşii De după murii măcinaţi păreau că încununa zările, deşi Abia la o bătaie de săgeată, şi-n adăpostul Cezarilor71 unde Făcuse buha cuib, lăstarii noi Kăzbeau prin meterezele surpate, şi-şi implântau, în vetrele crăieşti, Firave rădăcini; în loc de laur Creştea pe ziduri iedera, iar Circul, Loc sângeros al luptelor, părea Desăvârşitul martor al ruinei, în vreme ce palatu-mpărătesc şi sălile-augustine putrezeau Sub colbul vremii. Te-ai ivit atunci şi-ai strălucit ca şi acum, tu, lună, Deasupra lor, cu blinda ta lumină Scăldat-ai chipul aspru-al pustiirii, şi aijtmplut, cu scăjjărarea

ta, Golui căscat de veacuri. ăl cruţat-Tot ce era frumos. Împ rumutând Paraginii o nouă-Qiăreţie: Iar locu-acela s-a schimbat, atunci.

*Rit* într-un altar şi sufletu-a nălţat

Un imn de slavă celor din vechime – hn Monarhi, şi-n groapă înzestraţi cu sceptru „ir*y fi* Pe cugete şi azi stăpâni, din urne. Ce noapte-a fost! Şi cât e de ciudat. nu Că-mi amintesc de ea în clipa asta! K-WT/-i. II Dar e ştiut că gândurile noastrei Se-avântă-n zbor înaripat atunci

! \M.: Când clipa reculegerii soseşte: *Li A \ki\f*%

— "!: Şi-ar trebui să se aşeze-n noi…

*Intră Alatele*.

ABATELE: Stăpâne milostiv! îmi cer iertare

Că iar te tulbur. Dacă râvna mea / Păcătuieşte-ntrucâtva, sunt gata… * Să iau asupră-mi răul ce ţi-l fac.

Şi binele, doar el, să se pogoare \ Asupra ta, o, de-ar putea s-ajungă j, La inimă, şi de-aş putea prin rugi să chem un suflet nobil, rătăcit Dar nu pierdut.

MANFRED: Nu ştii nimic. Nu ştii

Că faptele-mi sunt scrise pe răboj şi ceasurile numărate. Du-te! Primejdia pândeşte.

ABATELE: Poate vrei

Să mă-nspăimânţi?

MANFRED: Eu, nu. Atât îţi spun:

Primejdia-i aproape şi aş vrea să te feresc.

ABATELE: De cine?

MANFRED: Ia priveşte în colţul ăla. Ce zăreşti?

ABATELE: „Nimic.

MANFRED: Deschide bine ochii. Ce vezi? Spune!

ABATELE: Ce văd ar trebui să mă-ngrozească

Şi totuşi nu mă tem. Zăresc ieşind la din pământ, asemeni unui diavol, O znamie cumplită. Chipul ei E-n mantă-nvăluit, iar trupu-i pare înveşmântat în nouri mânioşi: Se nalţă între noi, dar teamă nu mi-e…

MANFRED: Nici n-ai de ce, nu-ţi face rău. Dar numai

Privind-o te-ar putea lovi damblaua.

Mai bine-ar fi să pleci. ABATELE: Iar eu răspund

Că n-am să plec, eram să rămân să lupt

Cu diavolul. Ce cată-aici? MANFRED: Da. Tocmai.

Ce cată-aici? E-un oaspe nepoftit.
Eu n-am trimis să-l cheme. ABATELE: Vai, vai ţie!
Oaspeţii tăi aceştia-s? Mă-ngrozes «!
De ce vă-ncrucişaţi privirea? Iată!
Şi-arată-adevăratu-i chip: zăresc
Pe fruntea lui arsurile de trăsnet
Şi-n ochi pârjolul iadului. Piei! Piei! MANFRED: Ce gând te-aduce?
SPIRITUL: Vino!
ABATELE: Cine eşti
Făptură preaciudată? Spune-mi!"
SPIRITUL: GeniuF j
Acestui om. Sosit-a ceasul. Vino! <*J*
MANFRED: Sunt pregătit. Dar află că n-ascult
Puterea ce mă cheamă. Cine, oare.
Mi te-a trimis?
SPIRITUL: Curând afla-vei. Vino!
MANFRED: De vorba mea au ascultat făpturi
Ce stau deasupra ta. Ţi-am înfruntat
De-atâtea ori stăpânii. Piei! SPIRITUL: Să mergem!
Sosit-a ceasul. MANFRED: Da. Ştiam. Dar nu
Spre a-mi da suflarea unuia ca tine.
Să piei din faţa mea, căci voi muri;
Cum am trăit de-a lungul vieţii: singur". \ SPIRITUL: Sunt nevoit să-i chem într-ajutor
Pe fraţii mei. Veniţi!
*Răsar alte duhuri*.
ABATELE: În lături, diavoli!
Credinţa mea vă-nvinge. Vă reneg în numele... SPIRITUL: Bătrâne! Nu-ncerca.
Noi ştim ce ştim şi îţi cunoaştem chinul.
Nu-ţi irosi-n zadar cuvântul sfânt
MANFRED:
SPIRITUL:
MANFRED:
SPIRITUL: MANFRED:
pl-a-L osândit) îl chem De-aceea încă-o dată: Vino! Vino!

Suflarea mea se scurge-ncel, şi totuşi Eu vă desfid, mi-i silă să vă văd şi n-am să plec de-aici cât încă am Un strop de vlagă pământească-n vine. Ci-am să v-arunc în faţă tot dispreţul şi am să lupt. Fâşie cu fâşie, Aşa-mi veţi smulge viaţa.

Om nebun!

Să fii tu, oare, vrăjitoru-acela Care-a pătruns în lumea nevăzută, Râvnind să se ridice pân' la noi? Şi cum dfi-le agăţi de viaţa asta < Cilbl?

Diavol mincinos!

Eu ştiu că ăsta-i ceasul meu din urmă şi nici cu o clipă nu vreau să-l amân. Eu nu cu moartea lupt, ci lupt lailine73 / r şi ei râul tău. N-amţârguitcu voi / \ Puterea-mi din trecueci-am" dobândit-o r-Prin veghe-ndelungată şi răbdare, V Prin cunoştinţe nalte şi-ndrăzneală şi. princăinţă, prin tăria minţii., Prin ce-am aflat de la strămunii mei – Din vremea când erau pe-aceeaşi treaptă Oameni şi duhuri; pe puterea asta Mă bizui şi v-alung din faţa mea cu nesfârşită scârbă.

Eăptuit-ai Nelegiuiri…

Dar faţă de-ale tale

— Ce-nsemnătate au? Şi cine-a spus „că păcătoşi mai mari pot pedepsi Prin crime noi nelegiuirea? 74 Pleacă! Du-te napoi în iadul tău! Simţesc că n-ai putere-asupra mea. Eu port în mine chinul celor făptuite jâi n-am ce câştiga de la ai tăi.

Nemuritoare, mintea-şi dă răsplată JEA singură, la gândul bun sau rău „în ea începe şi sfârşeşte răul, şi timpul locul, înţelesul lui, 75

ABATELE:

MANFRED:

ABATELE: MANFRED:

ABATELE:

Când despuiat de firea-i muritoare Din tot ce-i trecător nu-şi ia nimic, Nimica din afară, ci rămâne în chin sau bucurie cufundat, Răsplată a cunoştinţei sale. Tu Ispifânu jnj-ufost şi nu-mi poţi fi, Nici păcălit r>am fost şi nu-s nici pradă. Ci fost-am propriul meu călău şi-aşa 1 Voi fi şi-n lumea de apoi. În lături, J Netrebnici demoni. Moartea mi-o primesc, Dar nu din mâna voastră.

*Demonii pier*.

Cum păleşti!

Eşti ca de ceară, pieptul ţi se zbate, Răsufli greu. Întoarcere spre Domnul, y Rosteşte-n gând o rugă, chiar în gând – \ Dar nu muri aşa. J

Abia mai văd.

Şi parcă totu-noată într-o ceaţă, Se zguduie pământul… S-a sfârşit. Dă-mi mâna! Bun rămas.

E rece-gheaţă.

Dar totuşi spune-ţi ruga. Cum te simţi? Nu-i aşa greu să mori, bătrâne! 78

*Manfred îşi dă sufletul*.

Iată

Din luţ zburat-a duhul. Încotro? – ” O, „mă-nspăimânt să mă gândesc! S-a dus…

Notele lui Byron

I, p. 22

Această irizare de lumină este iscată de razele soarelui la supiai aţa torentelor alpine. Ea se aseamănă cu un arc de curcubeu şi pare atât de aproape încât ai crede că poţi trece peste ea, ca peste o punte. Fenomenul durează până la amiază.

II, p. 27

Legenda lui Pausanias, regele Spartei (care a stat în fruntea oastei greceşti în lupta de la Plateea, dar a pierit apoi când a-ucercat să-i trădeze pe lacedemonieni) şi a Cleonicei, este istorisită de Plutarh în *Viaţa lui Cimon* şi cuprinsă în *Laconicele* lui Pausanias Sofistul, în capitolul descrieri!